

Un home visionari i emprenedor

Robert Kimber

AUSTRÀLIA

Traducció de Miquel Valls

Vaig coincidir amb Ricard Salvat per primera vegada en un autobús. Estàvem asseguts l'un al costat de l'altre durant el curt trajecte que hi ha entre la Universitat de les Amèriques, a Puebla (Mèxic), i la capital. Els dos anàvem a visitar les ruïnes asteques del gran Temple del Sol, a Teotihuacan. Era el 28 d'agost de 1995. Els dos érem a Mèxic amb motiu del X Festival Internacional de Teatre Universitari, que havia tingut lloc entre els dies 7 i 27 d'agost. Quan vam arribar al temple astecca, vaig anar pujant com vaig poder tots els esglaons fins arribar al capdamunt del Temple del Sol. En Ricard, en canvi, es va quedar a baix i va recórrer un camí més llarg del que estava marcat fins a arribar al Temple de la Lluna, a un quilòmetre i mig de distància d'on jo em trobava.

Aquesta va ser la meva primera impressió d'en Ricard. Un home amable, delerós per conversar sobre teatre, profundament concentrat quan es tractava d'un debat d'idees, amb una escolta molt atenta i capaç de passejar i anar amunt i avall amb una gran facilitat.

Aquells dies van ser molt emocionants. Al festival hi havia grups i companyies de Mèxic, Cuba, Espanya, Canadà, Bèlgica, Escòcia, Itàlia, Costa Rica, Estats Units i Austràlia. En Ricard hi va dirigir el muntatge *La pell de brau*, de Salvador Espriu, a càrrec d'un grup d'estudiants de la Universitat de Barcelona. Va ser una posada en escena molt expressionista i va generar un interessant debat sobre les formes i els estils de direcció. Els actors ambulants de la Universitat d'Adelaida, en canvi, van presentar amb màscares una versió de Ben Jonson de l'obra *Volpone*. Van ser dos estils de direcció que resumien les nostres personalitats. Per una banda, la passió i l'enfocament brechtia de les obres d'en Ricard. Jo, en canvi, en aquella obra recollia el patrimoni de la Comèdia dell'Arte i de la improvisació. Vam descobrir que teníem moltes coses de què parlar i havíem d'intercanviar moltes impressions sobre el teatre.

A l'octubre, un any més tard, en Ricard va venir a Austràlia. Va quedar impressionat quan va veure Uluru (Ayer's Rock),

un gran monument sagrat aborigen que es troba al mig del continent. També estava molt intrigat pels coales, els ualabis, les cacatues de cresta groga i els lloros que va veure a la reserva de Cleland, al sud d' Austràlia. Tot i així, l'art també va fer acte de presència en aquest viatge i en Ricard va oferir una esplèndida conferència sobre el cinema espanyol, tal com li havien demanat els estudiants del Departament de Teatre de la Universitat d'Adelaida.

El 1995 va ser un any molt carregat de coses. El novembre, vaig tornar a Alacant per fer-hi una conferència a la Universitat de Múrcia. En Ricard em va acollir generosament a la seva llar i vaig volar de nou cap a casa des de Barcelona. Em va oferir la seva aula perquè parlés als alumnes de la universitat sobre teatre australià contemporani.

Ens vam tornar a veure el desembre de 1998, amb motiu de les Jornades Bertolt Brecht que en Ricard organitzà a Barcelona. La seva energia, la seva força organitzativa i la seva capacitat d'explorar idees de gran volada em van impressionar molt. No em va passar per alt la relació que mantenien amb les personalitats europees allí presents del camp del teatre i de les arts escèniques. Es va preocupar molt perquè estigués ben acollit i pogués conèixer bé la ciutat i la seva cultura. Em vaig quedar força impressionat. També vaig tenir temps per veure la divertida obra de

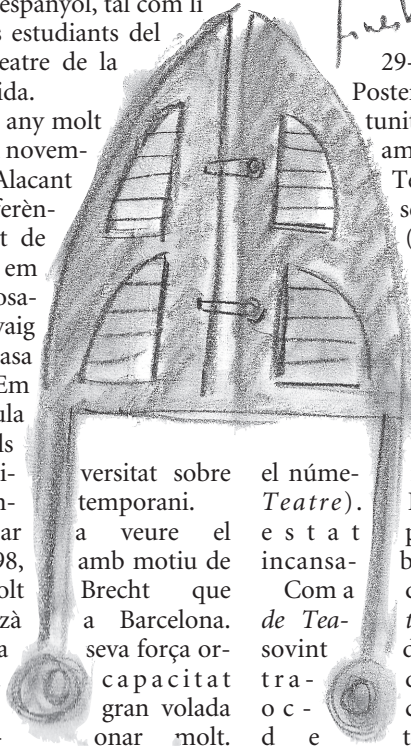
Sondheim, *Sweeney Todd*, que en aquell moment es representava en un dels teatres de la ciutat, així com també l'imagnatiu muntatge d'en Ricard, *A la jungla de les ciutats*, de Bertolt Brecht. A les jornades, hi vaig presentar una conferència, «A Hard Edge: l'expressionisme i la seva aplicació

a l'estil d'actuació en la recia presentació de Brecht» (vegeu el número triple, 29-30-31, d'*Assaig de Teatre*).

Posteriorment, vaig tenir l'oportunitat de preparar un taller amb els alumnes de l'Aula de Teatre de l'AIET, i vam presentar una peça d'agit-prop (agitació i propaganda).

Després de quatre dies de treball d'improvisació, l'obra es va presentar amb una gran acollida a la cafeteria de la Universitat de Barcelona, sota el títol de *Violència domèstica* (vegeu el número doble, 39-40, d'*Assaig de Res* de tot això no hauria estat possible sense l'entusiasme de Ricard.

Com a director de la revista *Assaig de Teatre*, amb en Ricard parlàvem del teatre australià, ja fos de tradició aborigen o de tradició occidental, i de la plasmació de tot això a la revista. Al final, es va concretar amb un breu article sobre el teatre a la cultura aborigen australiana, titulat «Quan sona el bramador» (vegeu el número 42 d'*Assaig de Teatre*) i amb dos articles més extensos sobre el teatre australià, des dels primers assentaments anglesos fins a l'actualitat (vegeu els números dobles, 48-49 i 50-51,

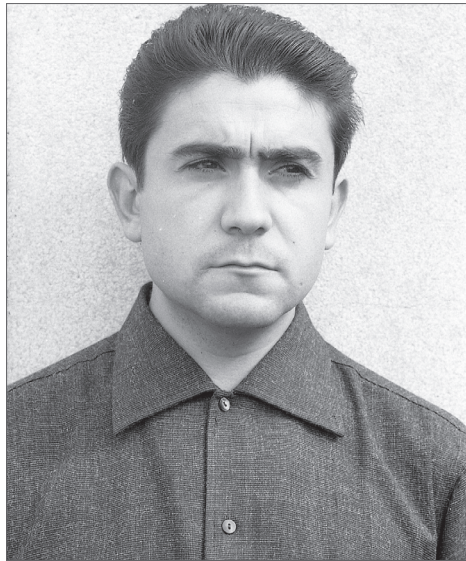

d'*Assaig de Teatre*). Sempre li estaré molt agraït per l'oportunitat de desenvolupar aquests textos, que el lector podrà trobar en aquesta magnífica publicació que és *Assaig de Teatre*. En Ricard em va estimular sempre.

Ens vam veure per última vegada el 2006 a Barcelona. Em vaig tornar a trobar dirigint una altra peça teatral d'agit-prop amb uns estudiants molt capaços de la universitat. L'obra es titulava *What will they think of next?*, una crítica a la recent ordenança cívica que promogué l'Ajuntament de la ciutat i que van poder veure unes 60 persones al vestíbul de la Facultat de Geografia i Història. Aquella mateixa

nit, en Ricard em portà al Teatre Romea veure *Hamelin*, de Juan Mayorga, una extraordinària obra que parla del maltractaments als infants.

Era tard i en Ricard estava cansat, però no va deixar en cap moment de ser un afable amfitrió i m'anava xiuxiuejant a cau d'orella la traducció d'aquell text. En Ricard no era un home d'una veu forta. Sobretot, era un acadèmic eminent, d'una gran capacitat creativa, sempre entusiasmada pel teatre i per les seves possibilitats, amb un ampli ventall d'idees i que suscità impacte social. Sento encara ara els seus pensaments, escassos i poc freqüents fins i tot entre la gent de teatre.

■ Ricard Salvat al port de Barcelona, 1961.
(Basté. Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, Institut del Teatre.)